GENERALINĖS ADVOKATĖS JULIANE KOKOTT IŠVADA,

pateikta 2006 m. rugsėjo 7 d. [1]

I — Įžanga

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su klausimu, ar dėl mėsos miltų taikoma pareiga pranešti pagal 1993 m. vasario 1 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės [2] (toliau – Atliekų vežimo reglamentas).

2. Pradinėje byloje yra nagrinėjamas reikalavimas atlyginti 300 000 EUR dydžio žalą. Šis reikalavimas grindžiamas tuo, kad Austrijos institucijos laikotarpiu nuo 2003 m. birželio 6 d. iki 2003 m. rugsėjo 19 d. uždraudė laivui su mėsos miltų kroviniu Vienos (Hainburgo) uoste išplaukti Vokietijos kryptimi. Buvo reikalaujama, kad mėsos miltai iki tolesnio jų plukdymo būtų pripažinti atliekomis ir kad būtų pranešta apie vežimą remiantis Atliekų vežimo reglamentu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, bylos baigtis priklauso nuo to, ar mėsos miltai laikytini atliekomis, ar ne.

II — Teisinis pagrindas

A — *Dėl atliekų*

3. Teisinį pagrindą pirmiausia sudaro Atliekų vežimo reglamentas ir 1975 m. liepos

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — OL L 30, p. 1, 2001 m. gruodžio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2557/2001, iš dalies keičiantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės, V priedą (OL L 349, p. 1).

15 d. Tarybos direktyva 75/442/EEB dėl atliekų [3] (toliau – Atliekų direktyva) samplaika.

4. Remiantis Atliekų vežimo reglamento 1 straipsnio 1 dalimi, jis taikomas atliekoms. Dėl atliekų apibrėžimo reglamento 2 straipsnio a punktas nukreipia į Atliekų direktyvos 1 straipsnio a punkto 1 papunktį. Šiame punkte nustatoma:

„Šioje direktyvoje:

a) „Atliekos“ reiškia medžiagą ar daiktą, patenkantį į I priedo kategorijas, kurias atliekų turėtojas šalina, ketina arba privalo šalinti.“

5. Atliekų direktyvos I priede, be kita ko, yra numatyta atliekų kategorija Q 16, į kurią patenka visų rūšių medžiagos ir produktai, kurie nepriskiriami jokiai kitai grupei.

6. Atliekų vežimo reglamento 1 straipsnio 2 dalies d punktas tam tikrų atliekų vežimui yra netaikomas. Tai yra atliekos, kurioms pagal 2 straipsnio 1 dalies b punktą netaikoma Atliekų direktyva, kai jos patenka į kitų teisės aktų reglamentavimo sritį. Remiantis iii punktu, minėta direktyva netaikoma:

„kritusiems gyvuliams ir šioms žemės ūkio atliekoms: srutoms ir kitoms natūralioms nepavojingoms medžiagoms, naudojamoms žemės ūkyje“.

7. Atliekų vežimo reglamento nuostatos taip pat netaikomos, kai atliekos patenka į reglamento II priedą, taip pat vadinamąjį žaliąjį sąrašą. Be to, yra numatytas geltonasis sąrašas (III priedas) ir raudonasis sąrašas (IV priedas), kuriems taikomi griežtesni

3 — OL L 194, p. 39, šiuo atveju paskutinį kartą pakeistas 1996 m. gegužės 24 d. Komisijos sprendimu 96/350/EB (OL L 135, p. 32). Dabar konsoliduota 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/12/EB dėl atliekų (OL L 114, p. 9).

reikalavimai. Atliekų vežimo reglamento 10 straipsnis numato, kad atliekoms, kurios nepriskiriamos nė vienam iš minėtų sąrašų, taikoma pareiga pranešti:

„Panaudojimui skirtų atliekų, išvardytų IV priede, ir atliekų, dar nepriskirtų II, III ar IV priedams, vežimui taikoma tokia pati tvarka, kaip nurodyta 6–8 straipsniuose, išskyrus tai, kad kompetentingų institucijų sutikimas turi būti duotas raštu prieš pradedant atliekas vežti."

8. Kiek Atliekų vežimo reglamentas taikomas vežant atliekas, išvardytas žaliajame sąraše, yra nurodyta 1 straipsnio 3 punkto a papunktyje:

„Šio reglamento nuostatos taip pat netaikomos vežant atliekas, skirtas tik panaudojimui ir išvardytas II priede, išskyrus atvejus numatytus pagal 11 straipsnio b, c, d ir e punktus ir 17 straipsnio 1, 2 ir 3 dalis."

9. c ir d numatytos išimtys, kurios nėra susijusios su nagrinėjama situacija. Pagal b punktą, šios atliekos gali būti vežamos tik tais įrenginiais, kuriems leidimas turi būti išduotas pagal Atliekų direktyvą. Taikomi taip pat ir Atliekų direktyvos 8, 12, 13 ir 14 straipsniai, kuriuose nustatomos tam tikrų įrenginių eksploatuotojų bei įmonių, kurios surenka ar perveža atliekas, arba organizuoja surinkimą ar pervežimą veikdamos kaip agentai ar tarpininkai, pareigas. Remiantis e punktu, kai atliekos yra vežamos pažeidžiant galiojančias teisės nuostatas, gali būti taikomos atitinkamos Atliekų vežimo reglamento 25 ir 26 straipsnių nuostatos, pagal kurias numatytas atliekų grąžinimas.

10. Atliekų vežimo reglamento 11 straipsnyje nustatyta, kad atliekos, išvardytos žaliajame sąraše, turi būti vežamos kartu su atitinkama savininko pasirašyta informacija.

11. Atliekų vežimo reglamento 17 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys kiekvienai šaliai, kuriai netaikomas 1992 m. kovo 30 d. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Tarybos sprendimas dėl panaudojimui skirtų atliekų tarpvalstybinio vežimo kontrolės, numato specialias taisykles dėl atliekų, išvardytų žaliajame sąraše, vežimo.

2 punkte yra aiškiai numatyta, kad įrenginiai priimančiojoje šalyje turi turėti pagal nacionalinius teisės aktus išduotą leidimą.

12. Žaliojo sąrašo įžanginėje dalyje nustatyta:

„Nepaisant to, ar atliekos yra įtrauktos į šį sąrašą, ar ne, jos negali būti vežamos kaip žaliosios atliekos, jeigu yra užterštos kitomis medžiagomis tiek, kad: a) tai padidintų su atliekomis susijusią riziką, kai jos tampa tokios, kad jas būtų galima įtraukti į Atliekų geltonąjį arba raudonąjį sąrašą, arba b) šių atliekų neįmanoma panaudoti saugiai aplinkos atžvilgiu.“ (Neoficialus vertimas)

13. Jame numatyta tokia kategorija:

„GM 130 apima žemės ūkio ir maisto pramonės atliekas, išskyrus šalutinius produktus, atitinkančias nacionalinius ir tarptautinius reikalavimus bei standartus, taikomus žmonių vartojamiems arba gyvuliams skirtiems produktams.“ (Neoficialus vertimas)

14. Atliekų vežimo reglamento 25 straipsnis nustato taisykles dėl atliekų grąžinimo, neįvykus pervežimui:

„1) Kai atliekų vežimas, kuriam atitinkamos kompetentingos institucijos yra davusios sutikimą, negali būti vykdomas laikantis važtaraštyje arba 3 ir 6 straipsniuose minimose sutartyse nurodytų sąlygų, siunčianti kompetentinga institucija, jei ji nėra įsitikinusi, kad atliekos gali būti pašalintos ar panaudotos alternatyviu ar aplinkosaugos požiūriu tinkamu būdu, gavusi informaciją per 90 dienų užtikrina, kad pranešėjas grąžintų atliekas į savo jurisdikcijai priklausančią teritoriją arba į kitą siunčiančios valstybės vietą.

2) Atvejais, minimais 1 šio straipsnio dalyje, turi būti siunčiamas atskiras pranešimas <...>“

B — *Dėl gyvulių atliekų ir šalutinių produktų*

formuluotės dėl reglamento santykio su aplinkosaugos teise:

15. Iki 2003 m. gegužės 1 d. galiojo 1990 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 90/667/EEB, nustatanti gyvūninės kilmės atliekų šalinimo, perdirbimo, jų pateikimo į rinką ir gyvūninės arba žuvies kilmės pašaruose esančių ligų sukėlėjų prevencijos veterinarijos taisykles, iš dalies keičianti Direktyvą 90/425/EEB [4].

„Atsižvelgiant į pastaraisiais metais įgytą patirtį, derėtų patikslinti Direktyvos 90/667/EEB ir Bendrijos teisės aktų aplinkosaugos srityje santykį. Šis reglamentas neturėtų turėti įtakos esamų teisės aktų aplinkosaugos srityje taikymui arba trukdyti kurti naujas aplinkos apsaugos taisykles, ypač dėl biologiškai suyrančių atliekų. Šiuo klausimu Komisija įsipareigojo iki 2004 m. pabaigos parengti direktyvą dėl biologinių atliekų, įskaitant viešojo maitinimo atliekas, kurioje būtų nustatyta tokių atliekų saugaus naudojimo, utilizavimo, perdirbimo ir pašalinimo bei galimos taršos kontrolė."

16. Nuo 2003 m. gegužės 1 d. 2002 m. spalio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1774/2002, nustatantis sveikatos taisykles gyvūninės kilmės šalutiniams produktams, neskirtiems vartoti žmonėms [5], iš dalies pakeitė Direktyvą 90/667. Šį reglamentą iš dalies pakeitė 2003 m. gegužės 12 d. Komisijos reglamentas Nr. 808/2003 [6], įsigaliojęs nuo 2003 m. gegužės 1 dienos. Toliau bus remiamasi šia pakeista reglamento redakcija.

18. 1 straipsnio 1 dalyje, apibrėžiančioje reglamento taikymo sritį, numatyta:

„Šiame reglamente nustatomos gyvūnų ir visuomenės sveikatos taisyklės, taikomos:

17. Reglamento Nr. 1774/2002 ketvirtame konstatuojamosios dalies punkte pateikiamos

a) renkant, vežant, saugant, tvarkant, perdirbant ir naudojant arba pašalinant

4 — OL L 363, p. 51.
5 — OL L 273, p. 1.
6 — OL L 117, p. 1.

gyvūninės kilmės šalutinius produktus, kad jie nekeltų pavojaus gyvūnų arba žmonių sveikatai;

b) pateikiant į rinką, o tam tikrais ypatingais atvejais – eksportuojant ir vežant tranzitu gyvūninės kilmės šalutinius produktus ir iš jų gautus produktus, nurodytus VII ir VIII prieduose.“

19. Reglamentas Nr. 1774/2002 išskiria tris gyvūninės kilmės šalutinių produktų kategorijas, kurioms yra taikomi skirtingi reikalavimai dėl jų perdirbimo ir panaudojimo.

20. Pagal 4 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktį, 1 kategorijos medžiagoms priskiriamos, be kita ko, specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos ir visos kitos medžiagos, kuriose yra tokių produktų:

„1) 1 kategorijos medžiagoms priskiriami toliau pateiktą aprašymą atitinkantys gyvū-

ninės kilmės šalutiniai produktai arba bet kurios medžiagos, kuriose yra tokių šalutinių produktų:

a) <...>

b) i) apibrėžtos pavojingos medžiagos <...>“

21. 2 kategorijos medžiagoms pagal 5 straipsnio 1 dalies g punktą priskiriami, be kita ko, „gyvūninės kilmės šalutiniai produktai, išskyrus 1 kategorijos ir 3 kategorijos medžiagas“. 3 kategorijai priskiriamos medžiagos, turinčios ne tokių pavojingų produktų.

22. 1 kategorijos medžiagos, pagal 4 straipsnio 2 dalį, iš esmės privalo būti tiesiogiai pašalintos ar perdirbtos sudeginant arba pašalinant kaip atliekas sąvartyne:

„2) 1 kategorijos medžiagos renkamos, vežamos ir identifikuojamos pernelyg nedelsiant

pagal 7 straipsnio nuostatas ir, nebent 23 ir 24 straipsniuose būtų nurodyta kitaip

I skyriaus nuostatas, galiausiai pašalinamos kaip atliekos sąvartyne, patvirtintame pagal 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvą 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų, išskyrus 1 dalies a punkto i ir ii papunkčiuose nurodytas;

a) tiesiogiai šalinamos kaip atliekos, sudeginant pagal 12 straipsnio nuostatas patvirtintoje deginimo įmonėje;

d)–e) <...>“

b) perdirbamos pagal 13 straipsnio nuostatas patvirtintoje perdirbimo įmonėje, taikant 1–5 perdirbimo metodus arba, jei to reikalauja kompetentinga institucija, 1 perdirbimo metodą; pastaruoju atveju gaunama medžiaga turi būti paženklinama nepanaikinamu žymeniu, jei techniškai įmanoma – kvapu, pagal VI priedo I skyriaus nuostatas, ir galiausiai pašalinama kaip atliekos sudeginant arba sudeginant kartu su kitomis medžiagomis pagal 12 straipsnio nuostatas patvirtintoje deginimo atskirai arba kartu su kitomis medžiagomis įmonėje;

23. Abiejų kitų kategorijų medžiagoms gali būti taikomi ir tam tikri kiti perdirbimo būdai.

24. Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus 1 dalis, iš dalies pakeista Reglamentu Nr. 808/2003, numato:

c) perdirbamos pagal 13 straipsnio nuostatas patvirtintoje perdirbimo įmonėje, taikant 1 perdirbimo metodą ir gaunamą medžiagą paženklinant nepanaikinamu žymeniu, jei techniškai įmanoma – kvapu, pagal VI priedo

„1) Perdirbti žinduolių gyvūniniai baltymai turi būti apdorojami taikant 1 metodą.

Tačiau kol galioja draudimas pašarams, numatytas Tarybos sprendime 2000/766/EEB, perdirbtas žinduolių gyvūninis baltymas gali būti apdorojamas bet kuriuo 1–5 metodu arba 7 metodu ir žymimas nepanaikinamu žymeniu dažais arba kitaip nedelsiant po to apdorojimo prieš jo kaip atliekos sunaikinimą pagal teisės aktus, taikomus Bendrijoje.

Be to, kol galioja draudimas pašarams, numatytas Tarybos sprendime 2000/766/EEB, perdirbtas žinduolių gyvūninis baltymas skiriamas išimtinai naminių gyvūnėlių maistui, gabenamam tam tikslui skirtose talpyklose, kurios nėra skirtos gyvūninės kilmės šalutiniams produktams arba ūkiuose laikomų gyvūnų pašarams vežti ir kuris siunčiamas tiesiogiai iš 3 kategorijos medžiagų perdirbimo įmonės į naminių gyvūnėlių ėdalo įmonę, gali būti perdirbamas bet kuriuo 1-5 metodu arba 7 metodu."

25. Šias nuostatas paaiškina Reglamento Nr. 808/2003 šeštas konstatuojamosios dalies punktas:

„6) Kol galioja Tarybos sprendime 2000/766/EB numatytas draudimas pašarams, mažiau griežtesnius perdirbimo reikalavimus reikėtų taikyti žinduolių perdirbtiems gyvūninės kilmės baltymams, nurodant tokios medžiagos, kuri tampa atliekomis dėl draudimo, išimtinę paskirties vietą."

26. Draudimas pašarams pirmiausia buvo nustatytas 2000 m. gruodžio 4 d. Tarybos sprendime 2000/766/EEB dėl tam tikrų apsaugos priemonių, susijusių su užkrečiamomis spongiforminėmis encefalopatijomis ir šėrimo gyvūniniais baltymais [7]. Šis teisės aktas uždraudė naudoti perdirbtus gyvulinius baltymus šeriant ūkiuose laikomus, penimus ar veisiamus gyvulius, skirtus maisto papildų gamybai.

7 — OL L 306, p. 32.

27. Nuo 2003 m. rugsėjo 1 d. vietoj jo įsigaliojo 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 999/2001, nustatančio tam tikrų užkrečiamų spongiforminių encefalopatijų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisykles [8], 7 straipsnio 2 dalis [9], kuri kartu su IV priedo 1 punktu, iš dalies pakeistu 2003 m. liepos 10 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1234/2003 [10], nustatė draudimą pašarui, turinčiam gyvūninių baltymų ir skirtam fermoje laikomiems gyvūnams šerti.

C — Dėl specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų

28. Specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos, kiek tai svarbu šiuo atveju, pirmiausia buvo apibrėžtos 2000 m. birželio 29 d. Komisijos sprendimo 2000/418/EB, reglamentuojančio pavojingų medžiagų, susijusių su užkrečiamąja spongiformine encefalopatija, vartojimą ir iš dalies pakeičiančio Sprendimą 94/474/EB [11], 2 straipsnio 7 dalyje:

„audiniai, nurodyti I priede; jiems nepriskiriami produktai, gauti arba turintys šių audinių, nebent nurodyta kitaip."

29. I priede nurodomos įvairios audinių rūšys. 2000 m. gruodžio 27 d. Komisijos sprendimas 2001/2/EB, iš dalies keičiantis Sprendimą 2000/418/EB, reglamentuojantį apibrėžtas pavojingas gyvūnines medžiagas, susijusias su užkrečiamąja spongiformine encefalopatija [12], papildė šį sąrašą įvairaus amžiaus galvijų žarnynu, nuo dvylikapirštės iki tiesiosios žarnos.

30. Sprendimo 2000/418 3 straipsnio 1 dalis reikalauja, kad specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos būtų šalinamos pagal nustatytą būdą ir saugiai.

31. Specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų apdorojimą reglamentuoja Reglamentas

8 — OL L 147, p.1.

9 — 7 straipsnio 2–4 dalių taikymą pirmiausia panaikino 2001 m. birželio 29 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1326/2001, nustatančio pereinamojo laikotarpio priemones, leidžiančias pakeisti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 999/2001, nustatantį tam tikrų užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisykles, ir iš dalies pakeičiantis šio Reglamento VII ir XI priedus (OL L 177, p. 60), 1 straipsnio 2 punktas. 2003 m. liepos 10 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1234/2003, iš dalies keičiančio Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 999/2001 I, IV ir XI priedus ir Reglamentą (EB) Nr. 1326/2001 dėl užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų ir gyvūnų šėrimo (OL L 173, p. 6), 2 straipsnis panaikino atidėjimą ir Sprendimą 2000/766.

10 — Nurodyta 9 išnašoje.

11 — OL L 158, p. 76.

12 — OL L 1, p. 21.

Nr. 999/2001. Nagrinėjamu atveju atliekų vežimo metu galiojo Komisijos reglamento (EB) Nr. 260/2003 [13] 2003 m. vasario 12 d. redakcija.

32. Reglamento Nr. 999/2001 3 straipsnio 1 dalies g punkte ir iki šiol pagal 22 straipsnį laikinai galiojančio XI priedo A skyriaus 1 straipsnio a dalies i papunktyje vartojamas Sprendime 2001/418 nurodytas sąvokos apibrėžimas. Remiantis reglamentu, specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos turi būti pašalintos ir sunaikintos.

III — Bylos aplinkybės

A — *Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabos*

33. Byla yra susijusi su maždaug 1111 tonų mėsos miltų krovinio vežimu. Krovinio savininkas buvo Rainer Krenski, diplomuotas geologas, vykdantis veiklą kaip *PGI Umwelttechnik*. Krovinio užsakovas buvo KVZ.

34. 2003 m. balandžio 24 d. Štraubinge, Vokietija, buvo perkrautas mėsos miltų krovinys ir išplukdytas toliau Dunojaus upe į Bulgariją. Jis buvo vežamas termiškai apdoroti (sudeginti) specialiai įrengtoje Bulgarijos šiluminėje katilinėje. Mėsos miltų energetinė vertė yra gerokai didesnė nei Bulgarijoje išgaunamos rusvosios anglies. Tai yra Bulgarijoje specialiai tam tikslui patvirtinti degalai, naudojami energijos gamybai tam įrengtoje šiluminėje katilinėje.

35. 2003 m. balandžio 28 d. krovinys buvo atplukdytas į muitinę Bezdane, Serbijoje, kur Serbijos muitinės tarnyba uždraudė jį plukdyti toliau. Vežamas mėsos miltų krovinys pagal Serbijos teisės aktus yra laikomas atliekomis. Savininkas atsisakė savanoriškai pripažinti krovinį „atliekomis“, nes tokiu atveju nebūtų leista įvežti jo į Bulgarijos teritoriją. Siekiant nustatyti, ar vežamas mėsos miltų krovinys yra atliekos, krovinys buvo grąžintas į Štraubingą.

13 — OL L 37, p. 7.

36. Tačiau, grąžinant krovinį, 2003 m. birželio 1 d. muitinės pareigūnai uždraudė toliau plukdyti krovinį į Štraubingo uostą ir sustabdė laivą Vienos (Hainburgo) uoste. Muitinės paskirtų prevencinių priemonių galiojimas baigėsi 2003 m. birželio 17 d., tačiau jau 2003 m. birželio 6 d. Sprendimu aplinkosaugos institucijos leido grąžinti krovinį su sąlyga, kad bus pateikta 250 000 EUR dydžio garantija ir bus pranešta apie krovinį pagal Atliekų vežimo reglamentą. Šis sprendimas buvo pagrįstas mėsos miltų pripažinimu atliekomis pagal Europos atliekų katalogo kodą 020202 (atliekos iš audinio). Remiantis Austrijos kompetentingų institucijų teigimu, tiek norint vežti į Bulgariją, tiek ir grąžinti pagal Atliekų vežimo reglamentą turi būti taikoma pareiga pranešti.

37. Laivas iš Vienos (Hainburgo) uosto į Vokietiją išplaukė tik 2003 m. rugsėjo 19 d., po to, kai Austrijos kompetentingos institucijos atsisakė vykdyti sąlygas.

38. Vėliau Austrijos *Verwaltungsgerichtshof* konstatavo, kad sprendimas buvo skirtas neegzistuojančiam gavėjui ir todėl laikytinas negaliojančiu. Todėl KVZ jam perleistos teisės pagrindu reikalauja atlyginti dėl prastovos susidariusius nuostolius.

B — *Papildoma informacija iš bylos dokumentų*

39. Pagal bylos dokumentus, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas perdavė Teisingumo Teismui pagal Teisingumo Teismo įstatų 23 straipsnį, bylą nagrinėjant nacionaliniame teisme KVZ nurodė, kad mėsos miltai buvo pagaminti Vokietijos kritusių gyvulių šalinimo įrenginiais ir mėsos miltų fabrikuose. *PGI Umwelttechnik* šiuos miltus įsigijo 2000 m. pabaigoje – 2001 m. gegužės mėnesį [14]. Mėsos miltai buvo saugojami sandėliuose iki pakrovimo į laivą 2003 m. balandžio mėnesį [15].

40. Pateikiamos skirtingos nuomonės, ar mėsos miltai turėjo būti pripažinti specifinė-

14 — 2005 m. sausio 18 d. Krenski liudininko apklausos protokolas, p. 8.

15 — 2005 m. sausio 18 d. Krenski liudininkų apklausos protokolas, p. 8 ir paskesni.

mis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis [16]. R. Krenski, buvęs mėsos miltų savininkas pervežimo metu, nurodo, kad jam buvo patvirtinta, jog mėsos miltai yra mažai pavojingos medžiagos Direktyvos 90/667 prasme. Atitinkamos 2002 m. išduotos pažymos yra pridėtos prie bylos dokumentų.

41. Tačiau Bavarijos žemės administracijos liudininkas nurodė, kad galvijų žarnos buvo paskelbtos specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis tik 2001 m. sausio 1 dieną [17]. Todėl darytina išvada, kad iki šios datos pagamintų mėsos miltų sudėtyje, kaip ir šiuo atveju, buvo galvijų žarnų ir todėl jie laikomi turintys specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų [18].

42. Sutariama, kad taikant mokslinius tikrinimo metodus jau nebegalima nustatyti, ar mėsos miltuose yra specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų.

43. Prie bylos dokumentų taip pat pridėtas 2003 m. rugpjūčio 22 d. *Verwaltungsgericht Regensburg* sprendimas, [19] kuriame, be kita ko, konstatuojama, jog laivas iki jo grąžinimo maždaug penkias savaites, t. y. iki 2003 m. gegužės mėnesio pabaigos, buvo Serbijoje.

IV — Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

44. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro prielaidą, kad, jei būtų pasirinktas teisingas adresatas, Austrijos aplinkosaugos institucijų veiksmai turėtų būti laikomi teisėtais ir atsakomybės nekiltų klausimas, jei vežimui būtų taikoma pareiga pranešti pagal Atliekų vežimo reglamentą. Atsižvelgdamas į tai, jis pateikė šiuos klausimus:

„1. Ar norint kaip atliekas vežti gyvulių mėsos miltus (vežti tranzitu arba, tiks-

16 — Tai paneigia 2004 m. rugpjūčio 17 d. KVZ raštas, p. 5.

17 — Žr. šios išvados 29 punktą.

18 — 2005 m. kovo 15 d. Krenski liudininkų apklausos protokolas, be kita ko, p. 4.

19 — Dokumentas Nr. RN 7 S 03.1284, pagrindinės bylos ieškinio priedas T.

liau, grąžinti), kuriuose yra arba nėra apibrėžtų pavojingų medžiagų, taikoma pareiga pranešti pagal Atliekų vežimo reglamentą?

a) kuriuose yra apibrėžtų pavojingų medžiagų arba

b) apibrėžtų pavojingų medžiagų (Reglamento (EB) nr. 1774/2002 <...> prasme, priskiriamų 1 kategorijos medžiagoms),

Papildomai:

laikomas nelegaliu Atliekų vežimo reglamento 26 straipsnio 1 dalies a ir b punktų prasmėmis, jei nepranešta visoms atitinkamoms kompetentingoms institucijoms ir negauta jų sutikimo, nes mėsos miltai laikomi atliekomis Reglamento Nr. 259/93 prasme?"

2. Ar pagal Atliekų vežimo reglamento 1 straipsnio 2 dalies d punktą vežant gyvulių mėsos miltus, kuriuose yra arba nėra apibrėžtų pavojingų medžiagų, šis reglamentas netaikomas?

45. Byloje Teisingumo Teisme dalyvavo KVZ, Finansų prokuratūra, Austrijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Komisija.

Neigiamai atsakius į antrąjį klausimą:

V — Nuomonė

3. Ar vežimas (tranzitas arba, tiksliau, grąžinimas) mėsos miltų,

46. *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* pateikdamas šiuos klausimus siekia sužinoti,

ar vežant mėsos miltus iš Serbijos į Austriją ir iš Austrijos į Vokietiją turėjo būti taikoma pareiga pranešti pagal Atliekų vežimo reglamentą.

47. Atsakant į pateiktus klausimus reikia atsižvelgti tiek į atliekų teisę, tiek į teisės aktus, reglamentuojančius elgesį su gyvūninės kilmės šalutiniais produktais, be kita ko, teisės aktus dėl vadinamųjų specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų. Pastarosios yra gyvūnų sudedamosios dalys, ir yra didelė tikimybė, kad jų sudėtyje yra spongiforminės encefalopatijos agentų. Tikėtina, kad šie agentai žmogaus organizme gali sukelti vadinamąją naują Kroicfeldo-Jakobo ligos variantą.

48. Kadangi ginčo nagrinėjimo metu ankstesnės redakcijos teisės aktas, reglamentuojantis gyvūninės kilmės šalutinius produktus, t. y. Direktyva 90/667, buvo panaikintas priimant Reglamentą Nr. 1774/2002, o taip pat ir teisės aktas, reglamentuojantis specifines pavojingas gyvūnines medžiagas, t. y. Reglamentas Nr. 999/2001, buvo pakeistas, visų pirma turi būti nustatytas teisiniam vertinimui reikšmingas laikotarpis (žr. toliau A dalį).

49. Pabaigoje reikia patikrinti Atliekų vežimo reglamento taikymą; visų pirma laikantis nuomonės, kad mėsos miltai laikytini atliekomis (žr. toliau B dalį). Mėsos miltų pripažinimas atliekomis galėtų būti kildinamas arba iš jų turėtojo pareigos šalinti, arba ketinimo šalinti. Atliekų teisė mėsos miltų atžvilgiu nenumato nei pareigos šalinti, nei apibrėžia ketinimo šalinti. Tačiau pareiga šalinti yra teisės aktų, reglamentuojančių gyvūninės kilmės šalutinius produktus ir specifines pavojingas gyvūnines medžiagas, dalykas. Atsižvelgiant į tai, šios nuostatos taip pat turi įtakos klausimo, ar yra ketinimas šalinti, tikrinimui.

50. Jei, atlikus tikrinimą, bus prieita prie išvados, kad mėsos miltai laikytini atliekomis, tai dar nereikš, kad atsiranda pareiga pranešti. Priešingai, atliekų teisė numato galimybę dėl gyvūnų gaišenų, kurioms netaikoma atliekų teisė, taikyti specialią tvarką, jeigu specialiosios nuostatos bent jau atitinka bendros atliekų teisės apsaugos lygį (žr. toliau C dalį). Reglamentas Nr. 1774/2002 galėtų pagrįsti tokią, apimančią ir mėsos miltus, specialią tvarką. Šiuo atveju, viena vertus, reikia patikrinti, ar mėsos miltams taip pat taikoma ši speciali tvarka, ir, antra vertus, ar Reglamento Nr. 1774/2002 apsau-

gos lygis bent jau atitinka Atliekų vežimo reglamento apsaugos lygį. Atitinkamo apsaugos lygio įvertinimas visų pirma priklausys nuo to, ar, nesant specialių Reglamento Nr. 1774/2002 nuostatų dėl mėsos miltų, bus taikoma Atliekų vežimo reglamente nustatyta bendroji tvarka, arba mažiau griežta tvarka, kuri taikoma atliekoms iš vadinamo žaliojo sąrašo.

A — *Dėl taikomų teisės aktų nustatymui reikšmingos datos*

51. Pirmiausia turi būti nustatyta teisės aktų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti galimą pareigą pranešti, nustatymui reikšminga data.

52. Institucijų sprendimų teisėtumas iš esmės turi būti vertinamas remiantis sprendimų priėmimo momentu galiojusiais teisės aktais. Nagrinėjamu atveju tai yra 2003 m. birželio 6 diena. Tačiau ginčijamo Austrijos institucijos sprendimo objektas yra vežimas, apie kurį, esant pareigai pranešti pagal Atliekų vežimo reglamento 5 straipsnio 1 dalį arba 8 straipsnio 1 dalį, reikia pranešti *prieš* pradedant vežimą, t. y. iki 2003 m. balandžio 24 d., ir, remiantis 25 straipsnio 2 dalies 1 sakiniu, pakartotinai prieš pradedant grąžinimą [20]. Tačiau išankstinio pranešimo tikslas nėra nustatyti taikomiems teisės aktams reikšmingą datą. Priešingai, išankstiniu pranešimu siekiama suteikti kompetentingoms institucijoms galimybę iš anksto patikrinti vežimą ir, už vežimą atsakingam asmeniui gavus leidimą, užtikrinti minimalų teisinį saugumą ir taip išvengti jam tenkančių nereikalingų išlaidų.

53. Nustatant institucijos sprendimo priėmimo momentu galiojusius teisės aktus, išankstinis pranešimas įtakos neturi. Atliekų vežimo reglamento 7 straipsnio 5 dalies antras papunktis parodo, kad su pranešimu susijęs teisinis saugumas yra ribotas. Jei vėliau vežimo sąlygose atsiranda svarbių pakeitimų, turi būti pateikiamas naujas pranešimas. Ši taisyklė akivaizdžiai yra susijusi su faktiniais pokyčiais, tačiau ir teisinės padėties pasikei-

20 — Remiantis 43 punkte minėtu teismo sprendimu, grąžinimas buvo pradėtas 2003 m. gegužės mėnesio pabaigoje.

timai gali labai pakeisti vežimo sąlygas, pavyzdžiui, kai, įvedus pareigą šalinti, atitinkamą medžiagą pradedama laikyti atliekomis. Taigi vertinant situaciją materialinės teisės prasme reikšminga yra kompetentingos institucijos sprendimo priėmimo metu galiojusi teisė.

54. Šiuo atveju tai reiškia, kad Austrijos aplinkos apsaugos institucijos 2003 m. birželio 6 d. Sprendimo teisėtumas turi būti vertinamas remiantis jo priėmimo momentu galiojusiais teisės aktais.

B — *Dėl „atliekų" sąvokos*

55. Pareigos pranešti apie mėsos miltų vežimą atsiradimo sąlyga yra ta, kad mėsos miltai turi būti laikomi atliekomis. Apibrėždama sąvoką „atliekos" Atliekų vežimo reglamento 2 straipsnio a dalis nurodo į Atliekų direktyvos 1 straipsnio a punktą. Remiantis pastarąja nuostata, sąvoka „atliekos" reiškia medžiagą ar daiktą, patenkantį į I priede nurodytas kategorijas, kuriuos atliekų turėtojas šalina, ketina arba privalo šalinti.

56. Minėtame priede, kaip ir Europos atliekų sąraše, pateikiant medžiagų ir daiktų, kurie gali būti pripažinti atliekomis, sąrašą, ši sąvoka patikslinama ir paaiškinama. Priede yra nurodyta su šiuo atveju susijusi kategorija Q 16, kuri apibrėžiama kaip „bet kurios medžiagos, junginiai ar produktai, neminimi pirmiau išvardytose kategorijose", tačiau tiek priedas, tiek minėtas sąrašas tėra informacinio pobūdžio [21].

57. Svarbu yra tai, ar turėtojas šalina, ketina ar privalo šalinti daiktą. Šioje byloje tai nėra galutinis šalinimas, nes mėsos miltai dar buvo vežami, turint tikslą juos vėliau sudeginti. Tačiau pareiga šalinti arba ketinimas šalinti yra galimi.

21 — Šiuo klausimu žr. 2002 m. balandžio 18 d. Sprendimą *Palin Granit und Vehmassalon Kansanterveystyön Kuntayhtymän hallitus* (C-9/00, Rink. p. I-3533, 22 punktas).

1. Dėl pareigos šalinti

58. Yra nemažai teisės aktų, kurie gali nulemti pareigos šalinti atsiradimą. Austrijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės nurodo, kad pareiga šalinti mėsos miltus kyla iš Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus 1 dalies. Komisijos manymu, pareiga šalinti kyla bent jau tuomet, kai mėsos miltai gaminami taip pat iš specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų. Šiuo atveju galėtų būti taikomi teisės aktai, reglamentuojantys specifines pavojingas gyvūnines medžiagas, arba Reglamento Nr. 1774/2002 4 straipsnio 2 dalis, susijusi su vadinamųjų „1 kategorijos medžiagų" apdorojimu.

a) Dėl Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus 1 dalies

59. Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus 1 dalies antrame papunktyje numatyta, kad, kol galioja draudimas naudoti mėsos miltus pašarams, perdirbti žinduolių gyvūniniai baltymai turi būti apdorojami taikant vieną ar kelis apdorojimo metodus, o vėliau paženklinami ir pašalinami kaip atliekos. Iš šių nuostatų Austrijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės kildina pareigą šalinti mėsos miltus.

60. Jos taip pat remiasi Reglamento Nr. 808/2003 šeštu konstatuojamosios dalies punktu, pagal kurį perdirbti baltymai, remiantis draudimu juos naudoti pašarams, yra skirti šalinti tik kaip atliekos. Šiuo reglamentu VII priedo II skyriaus 1 dalies antras papunktis buvo įtrauktas į Reglamentą Nr. 1774/2002.

61. Tačiau Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus 1 dalies pirmas ir trečias papunkčiai numato kitas taisykles. Remiantis pirmuoju papunkčiu, perdirbti žinduolių gyvūniniai baltymai turi būti apdorojami taikant konkretų metodą, nešalinant jų kaip atliekų. Pagal trečiąjį papunktį yra leidžiami ir kiti apdorojimo metodai, jeigu medžiaga naudojama kaip naminių gyvūnų, kurie nėra priskirti mitybos grandinei, pašaras. Abi taisyklės nenumato pareigos šalinti. Vadinasi, šalinimas kaip atliekų yra privalomas tik taikant antrą papunktį, tačiau

neprivalomas taikant vieną iš kitų dviejų papunkčių.

62. Be to, atlikus išsamesnį patikrinimą, negalimas joks kitas aiškinimas ir pagal Reglamento Nr. 808/2003 šeštą konstatuojamosios dalies punktą. Teiginys dėl mėsos miltų šalinimo kaip atliekų nepateikia tikslo, o tik apibrėžia mėsos miltų galimą paskirtį draudimo naudoti pašarams galiojimo laikotarpiu. Ji leidžia taikyti apdorojimo metodus, kurie yra ne tokie efektyvūs mažinant galimą infekcijų riziką, nes šios rizikos yra mažiau reikšmingos atliekant šalinimą kaip atliekų.

63. Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad žinduolių gyvūniniai baltymai turi būti apdorojami arba taikant atitinkamą metodą, kai gaminys gali būti perduotas naudoti bet kokiu leidžiamu būdu, arba bet kurį kitą metodą su tikslu šalinti arba panaudoti kaip naminių gyvūnų pašarą. Atsižvelgiant į tai, negalima daryti išvados, kad pareiga šalinti mėsos miltus kyla visais atvejais.

b) Dėl pareigos šalinti specifines pavojingas gyvūnines medžiagas

64. Pareiga šalinti galėtų kilti, jeigu mėsos miltai būtų laikomi specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis, tiek, kiek jie gaminami naudojant tokias medžiagas. Šios aplinkybės negalima patikrinti atliekant mėsos miltų mokslinį tyrimą [22], tačiau nereikia atmesti galimybės, kad nacionalinis teismas gali nustatyti šias aplinkybes kitų įrodymų ar taisyklių dėl įrodinėjimo pareigos paskirstymo pagrindu.

65. Specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos turi būti pašalintos iš paskersto ar kritusio gyvūno kūno ir saugiai sunaikintos. Tai numatyta XI priede, skaitomame kartu su Reglamento Nr. 999/2001 22 straipsniu. Iš to kyla pareiga šalinti specifines pavojingas gyvūnines medžiagas, todėl jos turi būti laikomos atliekomis.

66. Tačiau į mėsos miltus *perdirbtos* specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos nė-

22 — Žr. šios išvados 19 punktą.

ra laikytinos atliekomis. Specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos Reglamento Nr. 999/2001 prasme yra apibrėžtos 3 straipsnio 1 dalies g punkte, skaitomame kartu su minėto reglamento XI priedu [23]. XI priede nurodyti audiniai laikomi specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis; jiems nepriskiriami *produktai*, gauti arba turintys šių audinių, nebent nurodyta kitaip [24]. Mėsos miltai yra produktas. Pareiga šalinti specifines pavojingas gyvūnines medžiagas tiesiogiai neįpareigoja šalinti užterštų mėsos miltų.

c) Dėl pareigos šalinti produktus, kuriuose yra specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų

67. Pareiga šalinti produktus, kuriuose yra specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų, kyla iš Reglamento Nr. 1774/2002 4 straipsnio, reglamentuojančio elgesį su 1 kategorijos medžiagomis.

68. Reglamentas Nr. 1774/2002 bendrai reglamentuoja elgesį su gyvūninės kilmės šalutiniais produktais ir elgesį su mėsos miltais. Gyvūninės kilmės šalutiniai produktai pagal su jais susijusias rizikas skirstomi į tris kategorijas. Kiekvienai kategorijai taikomos kitos nuostatos dėl tolesnio apdorojimo.

69. 1 kategorijos medžiagos, priskiriamos didžiausios rizikos grupei, remiantis 4 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktyje pateikiama sąvoka, be kita ko, apima specifines pavojingas gyvūnines medžiagas ir medžiagas, kuriose yra tokių pavojingų medžiagų. Jeigu mėsos miltai taip pat yra pagaminti iš specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų, tai juose yra tokių pavojingų medžiagų ir jie priskiriami 1 kategorijos medžiagoms.

70. Pagal Reglamento Nr. 1774/2002 4 straipsnio 2 dalį reikalaujama, kad 1 kategorijos medžiagos būtų šalinamos kaip atliekos sudeginant arba išvežant kaip atliekas į sąvartyną. Taigi yra numatyta pareiga šalinti tokias medžiagas.

23 — Reglamento Nr. 999/2001 3 straipsnio 1 dalies g punkte apibrėžiant specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų sąvoką nurodytas V priedas netaikomas, nes dar nėra jame numatyto valstybių narių suskirstymo į kategorijas. Todėl remiantis 22 straipsnio 1 dalimi pereinamuoju laikotarpiu taikomas XI priedas.

24 — Tačiau 1997 m. liepos 30 d. Komisijos sprendime 97/534/EB dėl medžiagų, keliančių pavojų dėl užkrečiamų spongiforminių encefalopatijų, naudojimo uždraudimo (OL L 216, p. 95), dar nėra jokių produktų apribojimų. 1994 m. liepos 27 d. Komisijos sprendime 94/474/EB dėl tam tikrų apsaugos priemonių nuo galvijų spongiforminės encefalopatijos, panaikinančiame Sprendimus 89/469/EEB ir 90/200/EEB (OL L 194, p. 96), numatytas draudimas išvežti tam tikras medžiagas iš Jungtinės Karalystės aiškiai apėmė ir produktus, kuriuose yra šių medžiagų.

71. Nagrinėjant bylą žodžiu KVZ prieštaravo, kad tokia pareiga turi būti taikoma ir privačiam mėsos miltų turėtojui, nes jis nenurodomas kaip adresatas. Tačiau toks argumentas nėra įtikinamas. Nors Reglamento Nr. 1774/2002 4 straipsnio 2 dalis nenurodo jokio adresato, kuriam tenka pareiga šalinti, tačiau, remiantis šia nuostata, negali būti apribojamas adresatų ratas. Be to, remiantis EB sutarties 249 straipsnio 2 dalimi, kiekviena reglamente įtvirtinta nuostata iš esmės daro teisinį poveikį neapibrėžtam asmenų ratui.

72. Dėl to, remiantis pareiga šalinti, mėsos miltai laikytini atliekomis, jeigu juos gaminant buvo naudojamos ir specifinės pavojingos gyvūninės medžiagos, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

2. Dėl ketinimo šalinti

73. Jeigu būtų nenustatyta, kad mėsos miltai buvo pagaminti ir iš specifinių pavojingų gyvūninių medžiagų, jie galėtų būti laikomi atliekomis tik tuomet, jeigu turėtojas ketintų juos šalinti. Nors turėtojo valia iš esmės yra subjektyvaus pobūdžio, tačiau, siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui reikšmingi yra ne jo teiginiai apie galimus ketinimus, tačiau tik objektyvios aplinkybės, atsižvelgiant į kurias galima daryti išvadą dėl objektyvaus ketinimo.

74. Pirmiausia reikia pabrėžti, kad numatytas mėsos miltų deginimas nėra privalomas šalinimo procesas, kuris leistų daryti išvadą dėl ketinimo šalinti. Medžiagų deginimas gali būti laikomas arba šalinimo, arba panaudojimo procesu Atliekų direktyvos II priedo prasme, tačiau tik tuomet, kai šios medžiagos yra atliekos. Kitaip nei nurodo Finansų prokuratūra, ne viskas, kas sudeginama, gali būti laikoma atliekomis. Kaip kuras (II B priedo R1 kategorija) visų pirma naudojama anglis, nafta ir gamtinės dujos, tačiau šios žaliavos dėl to nelaikomos atliekomis [25].

75. Atliekų direktyva taip pat nenumato jokių kriterijų, kaip nustatyti turėtojo keti-

25 — 2000 m. birželio 15 d. Sprendimas *ARCO Chemie Nederland ir kt.* (C-418/97 ir C-419/97, Rink. p. I-4475, 44 ir paskesni punktai; taip pat žr. priešingą šiai nuomonei 85 punktą); sprendimas *Palin Granit* (nurodytas 21 išnašoje, 27 punktas) ir 2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimas *Niselli* (C-457/02, Rink. p. I-10853, 37 punktas).

nimą šalinti medžiagą arba daiktą [26]. Nagrinėjamu atveju taip pat nėra žinoma jokių nacionalinių nuostatų, kurios sukonkretintų šią sąvoką, atsižvelgiant į Bendrijos teisę [27].

76. Remiantis sprendimu *ARCO*, atsižvelgiant į aplinkybių visumą reikia nustatyti, ar turėtojas ketino šalinti mėsos miltus. Vertinimas turi būti atliekamas atsižvelgiant į direktyvos tikslus ir siekiant nepažeisti jos veiksmingumo [28]. Atliekų direktyvos tikslas, remiantis trečiu konstatuojamosios dalies punktu, yra žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga nuo žalingo poveikio, kylančio dėl atliekų surinkimo, vežimo, apdorojimo, saugojimo ir išvertimo. Remiantis EB 174 straipsnio 2 dalimi, Bendrijos aplinkos politika siekiama aukšto apsaugos lygio ir ji grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų. Atsižvelgęs į tai, Teisingumo Teismas daro išvadą, kad sąvoka „atliekos“ negali būti aiškinama siaurąja prasme [29].

77. Teisingumo Teismas ne kartą nagrinėjo medžiagos priskyrimą gamybos atliekoms ir nurodė, kad, norint įvertinti, ar medžiaga yra „atliekos“, svarbus kriterijus yra šios medžiagos pakartotinio panaudojimo jos iš anksto neperdirbant tikimybės laipsnis. Jeigu medžiagą ne tik galima dar kartą panaudoti, bet turėtojui finansiškai naudinga tai daryti, panaudojimo dar kartą tikimybė yra didelė. Tokiu atveju ši medžiaga yra ne našta, kurią turėtojas siektų „pašalinti“, o autentiškas produktas [30].

78. Ši teismų praktika taikytina plačiai, nes pradinė medžiaga, naudojama gaminant mėsos miltus, bent jau iš dalies lieka gaminant mėsą, skirtą vartoti žmonėms. Todėl tai yra šalutiniai produktai [31] arba gamybos atliekos.

79. Kaip nurodė Jungtinės Karalystės vyriausybė, naudoti mėsos miltus kaip gyvulių pašarą mėsos gamybos srityje buvo uždrausta

26 — Sprendimas *Niselli* (nurodytas 25 išnašoje, 34 punktas).

27 — Šiuo klausimu žr. sprendimą *Niselli* (nurodytas 25 išnašoje, 34 punktas) ir sprendimą *ARCO* (nurodytas 25 išnašoje, 41 ir paskesni punktai).

28 — Sprendimas *ARCO* (nurodytas 25 išnašoje, 73 punktas).

29 — Sprendimas *ARCO* (nurodytas 25 išnašoje, 38 ir paskesni punktai) ir Sprendimas *Palin Granit* (nurodytas 21 išnašoje, 23 punktas).

30 — Sprendimas *Niselli* (nurodytas 25 išnašoje, 46 punktas) ir Sprendimas *Palin Granit* (nurodytas 21 išnašoje, 37 punktas).

31 — Žr. Reglamento Nr. 1774/2002, nustatančio sveikatos taisykles gyvūninės kilmės šalutiniams produktams, neskirtiems vartoti žmonėms, pavadinimą.

2001 m. sausio 1 dieną [32]. Šitaip buvo panaikinta svarbiausia galimybė panaudoti mėsos miltus ekonominiu tikslu. Jeigu mėsos miltai daugiau neduoda jokios praktinės ekonominės naudos, kaip nurodo ir Reglamento Nr. 808/2003 šeštas konstatuojamosios dalies punktas, iš esmės tai yra veikiau našta, ir tai leidžia daryti išvadą dėl ketinimo šalinti.

80. Vis dėlto, kaip teigia KVZ, mėsos miltai ir toliau gali būti naudojami kaip degalai, kaip naminių gyvūnų pašaras arba trąšos. Tačiau Finansų prokuratūra, būdama atsakovų atstovė, pažymi, kad galimybė pakartotinai panaudoti ekonominiu tikslu nereiškia, kad atitinkama medžiaga negali būti laikoma atliekomis. Tai yra tiesa [33], tačiau dar neleidžia daryti išvados dėl atliekų požymių buvimo.

81. Lemiamą reikšmę turi tai, ar mėsos miltų produkto panaudojimas leistinu būdu konkrečiu atveju yra laikytinas tikėtinu ar neapibrėžtu. Sprendžiant šį klausimą yra svarbu nustatyti, ar panaudojimas yra ekonomiškai naudingas, arba ar mėsos miltai vis tiek yra našta [34].

82. Šias aplinkybes turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Turėtų būti patikrinta, ar dėl numatyto panaudojimo atsiranda nuostolių. Vertindamas ekonominį pagrįstumą teismas neturėtų apsiriboti vien tik nacionaline rinka, kurioje mėsos miltų deginimas, kaip nurodo Austrijos vyriausybė, įmanomas tik sumokėjus atitinkamą mokestį [35], tačiau turėtų įvertinti ir teisėtą jų panaudojimą užsienyje.

83. Nagrinėjant ginčo objektą, kuris yra mėsos miltai, reikia atsižvelgti į kelias

32 — Žr. šios išvados 26 ir paskesniuose punktuose nurodomas nuostatas. Šiuo metu vyksta diskusijos dėl draudimo pašarams sušvelninimo, šiuo klausimu žr. 2005 m. liepos 15 d. Komisijos komunikatą *USE programa*, COM (2005) 322 (galutinis), p. 7, ir svarstymų santraukas 2005 m. gruodžio 9 d. Tarybos dokumente 15537/05 ADD, p. 4.

33 — 1990 m. kovo 28 d. Sprendimas *Vessoso ir Zanetti* (C-206/88 ir C-207/88, Rink. p. I-1461, 8 punktas); 1997 m. birželio 25 d. Sprendimas *Tombesi ir kt.* (C-304/94, C-330/94, C-342/94, ir C-224/95, Rink. p. I-3561, 47 punktas) ir 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, Rink. p. I-7411, 31 punktas).

34 — Sprendimas *Palin Granit* (nurodytas 21 išnašoje, 37 punktas).

35 — Žr. į Komisijos atliktą laikiną išlaidų įvertinimą deginant gyvūninės kilmės šalutinius produktus jos pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio sveikatos taisykles gyvūninės kilmės šalutiniams produktams, neskirtiems vartoti žmonėms, COM(2000) 574 (galutinis), p. 18 ir paskesni, kuris paskatino Reglamento Nr. 1774/2002 priėmimą, ir Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos USE testų, kritusių gyvulių ir skerdienos atliekų atžvilgiu, OL L 324, p. 2. Vokietijos atžvilgiu *Adolf Nottrodt ir kt., Technische Anforderungen und allgemeine Empfehlungen für die Entsorgung von Tiermehl und Tierfett in Verbrennungsanlagen*, 2001, p. 30, 37, 41 ir 43 (http://www.bmu.de/files/bilder/allgemein/application/pdf/leitf.pdf, redakcija anglų kalba http://www.bmu.de/files/bilder/allgemein/application/pdf/tiermehl.pdf), už mėsos miltų sudeginimą nurodoma kaina yra maždaug 50 EUR už toną. Remiantis šia studija, mėsos miltų apdorojimas reikalauja nemažų saugumo priemonių.

ypatingas aplinkybes, kurios paaiškėja iš pagrindinės bylos dokumentų: akivaizdu tai, kad įsigyti už nežinomą kainą mėsos miltai pirmiausia dvejus metus buvo saugomi, tuomet už maždaug 20 000 EUR turėjo būti gabenami į Bulgariją ir ten parduoti maždaug po 5 EUR už toną, t. y. už 5 500 EUR. Net jeigu transportavimo išlaidos atitenka įgijėjui, abejotina yra tai, ar ši kaina padengia sandėliavimo ir pradinio įsigijimo išlaidas. Pakankamai ilgai trukęs sandėliavimas taip pat leidžia abejoti tuo, kad visą laikotarpį mėsos miltai galėjo būti naudojami kaip kuras, suteikiantis pelno. Todėl negalima atmesti fakto, kad mėsos miltai jų turėtojui buvo našta, kurios jis ketino atsikratyti nuostolingai parduodamas juos Bulgarijoje.

84. Kita vertus, negalima atmesti galimybės, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikdamas jam privalomą tikrinimą, nustatys, kad šis sandoris buvo dalis pradinės investicijos, ilgalaikėje perspektyvoje turėjęs užtikrinti pelningus verslo santykius.

85. Taigi mėsos miltai, nesvarbu, ar užkrėsti specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis, yra atliekos, jeigu, remiantis bylos aplinkybėmis, kurias išsamiai įvertins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jos yra našta turėtojui, kurios jis ketina atsikratyti.

C — *Dėl specialios tvarkos dėl gyvulių gaišenų*

86. Net jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nustatys, kad nagrinėjami mėsos miltai yra atliekos, apie pervežimą pagal Atliekų vežimo reglamentą neturi būti pranešta, jeigu bus taikoma speciali tvarka dėl gyvulių gaišenų, kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo antrajame papildomame klausime.

87. Remiantis Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunkčiu, ši direktyva netaikoma gyvulių gaišenoms, jei joms taikomi kiti teisės aktai. Remiantis Atliekų vežimo direktyvos 1 straipsnio 2 dalies

d punktu, ši konkrečios srities išimtis taikoma ir atliekų vežimui. Reglamentas Nr. 1774/2002 galėtų būti speciali tvarka dėl gyvulių gaišenų.

88. Toks požymis yra įstatymo leidėjo vertinimas, pateikiamas naujoje Atliekų vežimo reglamento redakcijoje [36]. Vienuoliktame konstatuojamosios dalies punkte jis pabrėžė, kad būtina išvengti dubliavimosi su Reglamentu Nr. 1774/2002, kuriame jau yra nuostatos, apimančios visą gyvūninės kilmės šalutinių produktų siuntimą, gabenimą ir judėjimą. Remiantis 1 straipsnio 3 dalies d punktu, naujos redakcijos Atliekų vežimo reglamentas aiškiai netaikomas atliekų vežimui, kuriam taikomi Reglamento (EB) Nr. 1774/2002 patvirtinimo reikalavimai. Tačiau toks įstatymų leidėjo sprendimas galioja tik ateičiai ir pats vienas negali turėti esminės reikšmės aiškinant šiuo atveju taikytinas nuostatas.

89. Todėl reikia patikrinti, ar Reglamentas Nr. 1774/2002 numato specialią tvarką dėl gyvulių gaišenų Atliekų vežimo direktyvos 1 straipsnio 2 dalies d punkto, skaitomo kartu su Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunkčiu, prasme, kuri apima ir mėsos miltus.

1. Dėl išimties dėl gyvulių gaišenų taikymo mėsos miltams

90. Komisija nesutinka, kad išimtis dėl gyvulių gaišenų gali būti taikoma ir mėsos miltams. Ji apima tik pačias gyvulių gaišenas, visų pirma kritusių gyvulių. Ji neapima kitų gyvulių kūnų apdorojimo procese gaunamų medžiagų, pavyzdžiui, skerdienos. Komisija remiasi įprastiniu sąvokos „gyvulių gaišenos“ vartojimu. Jeigu ji apimtų kritusių gyvulių gaišenų dalis, jos ir būtų aiškiai nurodytos.

91. Austrijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės teigia, kad tokia Komisijos nuomonė nėra įtikinama. Kiek tai susiję su gyvulių gaišenų dalimis, Jungtinės Karalystės vyriausybė įtikinamai nurodo, kad gyvulių

36 — 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo, OL L 190, p. 1.

gaišenos dažnai padalinamos apdorojimo, tikėtina – ir pervežimo, tikslais, todėl atliekų teisės taikymas šiam atvejui būtų visiškai nepagrįstas.

92. Tačiau mėsos miltų sudėtis skiriasi nuo gyvulių gaišenų ar jų dalių sudėties. Jie nėra gyvulių gaišenų apdorojimo proceso pradinė žaliava, bet šio proceso rezultatas. Atsižvelgdamos į tai, pirmiau minėtos vyriausybės, pritardamos Komisijos nuomonei, daro išvadą, kad sąvoka „gyvulių gaišenos“ neapima mėsos miltų.

93. Tačiau Jungtinės Karalystės pavyzdys parodo, kad išimtis dėl gyvulių gaišenų negali apsiriboti vien tik gyvulių gaišenomis ar gyvulių gaišenų dalimis. Nors ir nėra jokio pagrindo atliekų teisę pradėti taikyti po pirmojo apdorojimo etapo, t. y. gyvulių gaišenų padalinimo patogumo tikslais, tačiau prie to gali būti sugrįžta vėlesniu apdorojimo etapu. Priešingai, išimtis, kaip nurodo KVZ, turi būti taikoma apdorojimo proceso produktams, numatytiems kituose teisės aktuose Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto prasme. Būtų prieštaringa atliekų teisės netaikyti su sąlygiškai didesne rizika susijusiai pradinei žaliavai, tuo tarpu numatyto apdorojimo proceso metu ji būtų taikoma produktams, kurių tolesnis apdorojimas ir panaudojimas reglamentuojamas taikant specialią tvarką.

94. Anksčiau galiojusi Direktyva 90/667 reglamentavo gyvūninės kilmės šalutinių produktų bei atliekų tvarkymą tik iki mėsos miltų gamybos proceso pradžios. Todėl atliekų teisės taikymas pasibaigus gamybos procesui nebebūtų nepagrįstas.

95. Tačiau Reglamentas Nr. 1774/2002 reglamentuoja ne tik mėsos miltų gamybą, bet ir tolesnį jų panaudojimą. Mėsos miltai gaminami taikant V priede nurodytus apdorojimo metodus ir turi būti panaudojami nustatytais, baigtiniame sąraše išvardytais būdais. Kokiais tikslais jie gali būti panaudojami, priklauso nuo to, į kokią medžiagų kategoriją patenka mėsos miltai. Todėl atliekų teisės negalima taikyti tol, kol nebus užbaigtas toks panaudojimas.

96. Be to, Austrijos vyriausybė nurodo, kad skirtingos Reglamento Nr. 1774/2002 nuo-

statos, susijusios su šalinimu kaip atliekų, patvirtina, kad išimtis dėl gyvulių gaišenų neapima mėsos miltų. Tokia nuoroda į atliekų teisę apsiriboja šalinimo procesu. Jeigu mėsos miltai šalinami, tuomet taikoma atliekų teisė, nes tai aiškiai numato Reglamentas Nr. 1774/2002. Tačiau jeigu mėsos mitai panaudojami kitokiu leistinu būdu, Reglamentas Nr. 1774/2002 nenumato atliekų teisės taikymo.

97. Taigi išimtis dėl gyvulių gaišenų, skaitoma kartu su Reglamentu Nr. 1774/2002, taikoma ir mėsos miltams.

2. Dėl Reglamento Nr. 1774/2002, kaip kito teisės akto, išimties dėl gyvulių gaišenų prasme

98. Toliau reikia patikrinti, ar Reglamentas Nr. 1774/2002 atitinka reikalavimus, keliamus kitiems teisės aktams, išimties dėl gyvulių gaišenų prasme. Taikant išimtį pagal Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punktą neužtenka, kad tokie teisės aktai būtų susiję su ginčijamomis medžiagomis ar daiktais tik, pavyzdžiui, komercine prasme, tačiau jie turi numatyti tikslias nuostatas, reglamentuojančias jų apdorojimą kaip atliekų, Atliekų direktyvos 1 straipsnio d dalies prasme [37]. Jie taip pat turi užtikinti bent jau tokį aplinkos apsaugos lygį, kuris prilygtų užtikrinamam pagal Atliekų direktyvą [38]. Priešingu atveju būtų pažeisti Bendrijos aplinkos politikos tikslai, kaip nustatyta EB sutarties 174 straipsnyje, ypač pačios Atliekų direktyvos tikslai. Tokie reikalavimai galioja ir tuo atveju, kai tokia išimtis, susijusi su konkrečia sritimi, Atliekų vežimo reglamento 1 straipsnio 2 dalies d punkto prasme būtų taikoma vežimui.

99. Abejones, kad Reglamentas Nr. 1774/2002 šia prasme buvo priimtas kaip kitas teisės aktas, galima pagrįsti ketvirtu konstatuojamosios dalies punktu. Jame pabrėžiama būtinybė išaiškinti santykį tarp reglamento ir teisės aktų aplinkos apsaugos srityje. Šis reglamentas nedaro įtakos esamų

37 — 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas *AvestaPolarit Chrome* (C-114/01, Rink. p. I-8725, 52 punktas).

38 — Sprendimas *AvestaPolarit Chrome* (nurodytas 37 išnašoje, 59 punktas). Žr. taip pat 2005 m. rugsėjo 8 d. Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (C-416/02, Rink. p. I-7487, 102 punktas) ir Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (C-121/03, Rink. p. I-7569, 72 punktas).

teisės aktų aplinkosaugos srityje taikymui, ir Komisija turi pateikti pasiūlymus, ypač dėl biologiškai irių atliekų. Be to, reglamento 1 straipsnio 1 dalis numato ne atliekų teisės nuostatas, bet nustato gyvūnų ir visuomenės sveikatos taisykles.

100. Tačiau Reglamento Nr. 1774/2002 pripažinimas kitu teisės aktu Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunkčio prasme visiškai nedarytų įtakos atliekų teisei, kaip numatyta Reglamento Nr. 1774/2002 ketvirtame konstatuojamosios dalies punkte. Priešingai, tai tik atkreiptų dėmesį į aiškiai jame numatytą išimtį ir padėtų padidinti jos praktinį poveikį.

101. Įstatymų leidėjui tai neužkirstų kelio priimti dar griežtesnius teisės aktus dėl biologiškai irių atliekų. Net jeigu tokie teisės aktai aiškiai neapibrėžtų santykio su Reglamentu Nr. 1774/2002, dėl to šis reglamentas neturėtų pirmenybės kaip kitas teisės aktas, nes jis neužtikrina būtino aplinkos apsaugos lygio.

102. Teisingumo Teismas jau pripažino, kad gyvulių gaišenų apdorojimo ir ypač jų galutinio šalinimo atžvilgiu ankstesnė Reglamento Nr. 1774/2002 redakcija, Direktyva 90/667, yra kitas teisės aktas Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto prasme. Teisingumo Teismas *obiter dictum* išplėtė šį vertinimą vėlesnės redakcijos teisės akto, Reglamento Nr. 1774/2002, atžvilgiu ir pabrėžė, kad jis nustato dar aiškesnius reikalavimus [39]. Dėl to negali kilti abejonių, ypač dėl jame numatytų šalinimo būdų, nes Reglamentas Nr. 1774/2002 reikalauja šalinti kaip atliekas, tai yra reikalaujama išlaikyti atliekų teisėje numatytą apsaugos lygį. Kiek tai susiję su panaudojimu, nėra jokių atliekų teisės nuostatų, kurios aiškiai numatytų aukštesnį gyvulių gaišenų apsaugos lygį.

103. Tačiau teisės aktų dėl gyvulių gaišenų šalinimo ir panaudojimo lygiavertiškumas atliekų teisei dar neatsako į klausimą, ar ir medžiagų vežimo atveju užtikrinamas pakankamas apsaugos lygis. Todėl Reglamente Nr. 1774/2002 numatytas apsaugos lygis turi būti lyginamas su apsaugos lygiu, kuris būtų pasiektas taikant Atliekų vežimo reglamento nuostatas dėl mėsos miltų vežimo.

39 — Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (nurodytas 38 išnašoje, C-416/02, 101 punktas, ir C-121/03, 71 punktas).

a) Dėl Reglamente Nr. 1774/2002 numatyto apsaugos lygio vežant mėsos miltus

104. Reglamentas Nr. 1774/2002 numato nuostatas dėl mėsos miltų vežimo. Remiantis 1 straipsnio 1 dalies a punktu, jis taikomas vežant gyvūninės kilmės šalutinius produktus, kad jie nekeltų pavojaus žmonių arba gyvūnų sveikatai, bei remiantis b punktu, tam tikrais ypatingais atvejais – eksportuojant gyvūninės kilmės šalutinius produktus ir iš jų pagamintus produktus, nurodytus VII ir VIII prieduose. Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyrius nustato reikalavimus perdirbtiems gyvūniniams baltymams, taip pat ir mėsos miltams.

105. Pervežimą išsamiai reglamentuoja Reglamento Nr. 1774/2002 7, 9 straipsniai ir II priedas. Pervežėjai visų pirma privalo su savimi turėti transporto dokumentus ir kiekvienas pervežimas turi būti įformintas dokumentais. Be to, yra numatytas techninių reikalavimų sąrašas.

106. Atliekant pervežimą tarp valstybių narių, Reglamento Nr. 1774/2002 8 straipsnis numato, kad kilmės valstybė narė privalo informuoti paskirties valstybę narę apie 1 ir 2 kategorijos medžiagų, iš 1 ir 2 kategorijų medžiagų gautų perdirbtų produktų ir visais atvejais apie perdirbtų gyvūninių baltymų pervežimą. Paskirties valstybė narė privalo išduoti pervežimo leidimus. Nėra jokių teisės aktų, kurie reglamentuotų tranzitą per kitas valstybes nares. Reglamente Nr. 1774/2002 vartojama sąvoka „tranzitas“, remiantis 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte pateikiamu apibrėžimu, reiškia vežimą tranzitu per Bendriją iš vienos trečios, kuri nėra valstybė narė, į kitą.

107. Eksportas į trečiąsias šalis reglamentuojamas tik dėl tam tikrų produktų. Reglamento Nr. 1774/2002 19 straipsnis apima perdirbtų gyvūninių baltymų ir kitų perdirbtų produktų, kurie gali būti naudojami kaip pašarinės žaliavos, eksportą. Tačiau jame nėra jokių specifinių nuostatų dėl pervežimo, jis numato tik keliamus medžiagų perdirbimo reikalavimus. Todėl vežant eksporto tikslais iš esmės taikomos nuostatos dėl medžiagų vežimo.

108. Reglamento Nr. 1774/2002 VII priedo II skyriaus C dalis, be kita ko, reglamentuoja perdirbtų gyvūninių baltymų, t. y. ir mėsos miltų, importą iš trečiųjų šalių. Leidimai išduodami, kai įvykdomos tam tikros sąlygos.

b) Dėl Atliekų vežimo reglamente numatyto aplinkos apsaugos lygio vežant mėsos miltus

109. Atliekų vežimo reglamente numatytas aplinkos apsaugos lygis vežant mėsos miltus priklauso nuo to, ar taikomos bendros taisyklės, ar atliekų, išvardytų žaliajame sąraše, vežimui taikoma mažiau griežta aplinkos apsaugos tvarka.

110. Remiantis Atliekų vežimo reglamento 1 straipsnio 3 dalies a punktu, tik nedaugelis šio Reglamento nuostatų galioja vežant atliekas, išvardytas II priede, t. y. žaliajame sąraše, jeigu jos skirtos tik panaudojimui [40]. Iš esmės prie krovinio turi būti pridėtas dokumentas su atitinkama minimalia informacija, perdirbimo įrenginiai tikslo vietoje turi turėti leidimą, turėti leidimą turi ir pervežimo įmonė, kuri veža atliekas komerciniais tikslais.

111. Kiek žinoma nagrinėjamu atveju, numatytas mėsos miltų deginimas priskiriamas panaudojimui, nes taip siekiama išgauti energiją ir tokiu būdu vietoj kito kuro naudojami mėsos miltai [41].

112. Todėl reikia patikrinti, ar mėsos miltai patenka į žaliąjį sąrašą. Prancūzijos vyriausybė mano, kad nurodyta kategorija GM 130 apima žemės ūkio ir maisto pramonės atliekas. Austrijos institucijos mėsos miltus laiko atliekomis, kurių negalima priskirti nė vienam iš II, III ir IV prieduose pateikiamų sąrašų, t. y. nei žaliajam, nei geltonajam ar raudonajam atliekų sąrašui. Tokias atliekas leidžiama vežti tik po to, kai apie jas

40 — Bulgarijos atžvilgiu 1999 m. liepos 12 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1547/1999, nustatančio kontrolės procedūras pagal Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 259/93, taikomas gabenant tam tikros rūšies atliekas į kai kurias šalis, kurioms netaikomas OECD sprendimas C(92) 39 (OL L 185, p. 1), iš dalies pakeisto 2001 m. lapkričio 16 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2243/2001, iš dalies keičiančiu Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1420/1999 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1547/1999 dėl kai kurių atliekų rūšių vežimo į Kamerūną, Paragvajų ir Singapūrą (OL L 303, p. 11), 1 straipsnio 4 dalis, skaitoma kartu su D priedu, nustato, kad atliekų, išvardytų žaliajame atliekų sąraše, vežimui netaikoma jokia kontrolė.

41 — Žr. 2002 m. vasario 27 d. Sprendimą *ASA* (C-6/00, Rink. p. I-1961, 69 punktas) ir 2003 m. vasario 13 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-228/00, Rink. p. I-1439, 41 ir paskesni punktai) bei sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-458/00, Rink. p. I-1553, 32 ir paskesni punktai).
Jeigu mėsos miltai būtų vežami šalinimo tikslu, tai bet kuriuo atveju turėtų būti taikomos bendrosios nuostatos. Tokiu atveju apie pirminį vežimą reikėtų pranešti pagal Atliekų vežimo direktyvos 3 ir paskesnius straipsnius, o apie grąžinimą – pagal 25 straipsnį.

pranešama, ir gavus aiškų raštišką kompetentingos institucijos sutikimą.

113. Austrijos institucijų nuomonė nėra pagrįsta, nes kategorija GM 130 pagal formuluotę yra atvira, o, atsižvelgus į jos kilmę, kiekvienu atveju apima ir mėsos miltus.

114. Apibūdinimas „žemės ūkio ir maisto pramonės atliekos“ yra pakankamai platus, kad apimtų ir mėsos miltus. Išimtis, susijusi su „šalutiniais produktais, atitinkančiais nacionalinius ir tarptautinius reikalavimus bei standartus, taikomus žmonių vartojamiems arba gyvuliams skirtiems produktams“, iš esmės galėtų apimti ir mėsos miltus ir pašalinti juos iš žaliojo sąrašo, tačiau tik tuomet, jeigu jie yra šalutinis produktas ir nelaikomi atliekomis.

115. Toks mėsos miltų priskyrimas tampa aiškesnis, atsižvelgus į kategoriją GM 130. Komisija ją įvedė Sprendimu 94/721 [42]. Ši kategorija, be kita ko, pakeitė pradinę kategoriją (GM 010), kuri aiškiai apėmė ir mėsos miltus, netinkamus žmonėms vartoti, bet tinkamus gyvulių pašarui ar kitiems tikslams [43].

116. Sprendimu 94/721 EBPO Taryba įgyvendino žaliojo, geltonojo ir raudonojo atliekų sąrašų pakeitimus. EBPO Taryba įvedė kategoriją GM 130, siekdama šešias atskiras kategorijas pakeisti viena bendra kategorija, susijusia su žemės ūkio ir maisto pramonės atliekomis [44].

117. Kategorija GM 130 neturi būti suprantama kaip apribojanti ankstesnes kategorijas, o tik kaip bendroji išlyga, kuri apima ankstesnes kategorijas ir galbūt netgi išeina už jų ribų. Todėl mėsos miltai iš esmės turi

42 — 1994 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimas 94/721/EB dėl Tarybos reglamento (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės II, III ir IV priedų derinimo, OL L 288, p. 36.

43 — „Mėsos ir mėsos subproduktų, žuvų, vėžiagyvių, moliuskų ir kitų vandens bestuburių, netinkamų žmonėms vartoti, bet tinkamų gyvulių pašarui ar kitiems tikslams, džiovinti, sterilizuoti ir stabilizuoti miltai, rupūs miltai ir granulės; lydytų taukų ar lajaus likučiai“.

44 — *Décision du Conseil C(94)153/FINAL portant amendement à la Décision sur le contrôle des mouvements transfrontières de déchets destinés à des opérations de valorisation [C(92)39/FINAL] en ce qui concerne la liste verte de déchets (adoptée par le Conseil lors de sa 834ème session, les 28 et 29 juillet 1994)*, http://www.olis.oecd.org/olis/1994doc.nsf/linkto/c(94)153-final, trečias konstatuojamosios dalies punktas: „remplacer les rubriques GM 010 à GM 060 de la liste verte par une rubrique générale concernant les déchets de l'industrie agro-alimentaire“ (GM 010 apima mėsos miltus).

būti priskirti žaliajam sąrašui kaip žemės ūkio ir maisto pramonės atliekos.

118. Abejonių dėl tokios išvados nekelia ir ta aplinkybė, kad mėsos miltai Bendrijoje daugiau negali būti naudojami kaip naminių gyvulių pašaras. Nors ankstesnė kategorija GM 010 aiškiai nurodė pašarų tikslą, tačiau ji leido ir kitus panaudojimo tikslus. Nagrinėjamu atveju ypač reikia atsižvelgti į energijos gavybą.

119. Remiantis žaliojo sąrašo įžangine dalimi, atliekoms turi būti taikomi griežtesni geltonojo ir raudonojo sąrašo kriterijai, jeigu jos yra užterštos kitomis medžiagomis tiek, kad: a) tai padidintų su atliekomis susijusią riziką, kai jos tampa tokios, kad jas būtų galima įtraukti į geltonąjį arba raudonąjį sąrašą, arba b) šių atliekų neįmanoma panaudoti saugiai aplinkos atžvilgiu. (Neoficialus vertimas) Atsižvelgdama į tai, Austrijos vyriausybė daro išvadą, kad dėl užkrėtimo specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis mėsos miltus draudžiama priskirti žaliajam sąrašui.

120. Tačiau tolesnis jų panaudojimas saugiai aplinkos atžvilgiu, t. y. deginant tinkamoje šiluminėje katilinėje, yra galimas. Tad alternatyva b nėra reikšminga.

121. Galimas užkrėtimas specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis, a alternatyvos prasme, galėtų padidinti su mėsos miltais susijusią riziką tiek, kad juos reikėtų įtraukti į geltonąjį arba raudonąjį sąrašą.

122. Atliekų vežimo reglamento 14 konstatuojamosios dalies punktas nurodo, kokio pobūdžio turi būti rizikos padidėjimas. Pagal tai atliekų priskyrimas žaliajam sąrašui remiasi prielaida, kad jei tokios atliekos tinkamai panaudojamos paskirties šalyje, jos neturėtų kelti pavojaus aplinkai.

123. Nagrinėjamu atveju tinkamai panaudojant, t. y. deginant, mėsos miltus, apkrėstus specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis, lyginant juos su neapkrėstais mėsos miltais, pavojus aplinkai labai nepadidėja. Tik netinkamas panaudojimas, pavyzdžiui, mėsos miltų naudojimas maistui auginamų gyvulių šėrimui, galėtų sukelti pavojų žmonių sveikatai. Toks žalingas panaudoji-

mas, remiantis Atliekų vežimo direktyvos keturioliktu konstatuojamosios dalies punktu, nėra reikšmingas priskiriant mėsos miltus vienam iš atliekų sąrašų. Taigi užkrėtimas specifinėmis pavojingomis gyvulinėmis medžiagomis nepašalina mėsos miltų iš žaliojo sąrašo.

124. Jeigu mėsos miltų vežimui būtų taikomas Atliekų vežimo reglamentas, tai, neatsižvelgiant į tai, ar jie yra užkrėsti specifinėmis pavojingomis gyvūninėmis medžiagomis, būtų taikomi teisės aktai, reglamentuojantys atliekas iš žaliojo sąrašo. Tokiu atveju vežant nebūtų taikoma pareiga pranešti.

c) Abiejų aplinkos apsaugos sistemų palyginimas

125. Palyginus abi aplinkos apsaugos sistemas tampa aišku, kad Reglamentu Nr. 1774/2002 nustatytas aplinkos apsaugos lygis nėra žemesnis nei aplinkos apsaugos lygis, kurį nustato žaliojo sąrašo nuostatos; priešingai, tam tikrais atžvilgiais jis netgi viršija minėtą aplinkos apsaugos lygį, pavyzdžiui, atliekant vežimą tarp valstybių narių, yra reikalaujama leidimo iš paskirties valstybės narės.

126. Taigi mėsos miltų vežimo panaudojimo tikslais atveju Reglamentas Nr. 1774/2002 turi būti pripažintas kaip kitas teisės aktas Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunkčio ir Atliekų vežimo reglamento 1 straipsnio 2 dalies d punkto prasme.

D — *Išvada*

127. Net jeigu pagrindinėje byloje ginčijami mėsos miltai buvo laikomi atliekomis, 2003 m. birželio 6 d. Atliekų vežimo reglamentas, remiantis 1 straipsnio 2 dalies d punktu, skaitomu kartu su Atliekų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunkčiu, negalėjo būti taikomas vežimui panaudojimo tikslais, nes šiam procesui buvo taikomas Reglamentas Nr. 1774/2002.

VI — Išvada

128. Atsižvelgdama į tai, kas pasakyta, siūlau į prejudicinius klausimus atsakyti taip:

Net jeigu pagrindinėje byloje ginčijami mėsos miltai buvo laikomi atliekomis, tačiau 2003 m. birželio 6 d. 1993 m. vasario 1 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės, remiantis 1 straipsnio 2 dalies d punktu, skaitomu kartu su 1975 m. birželio 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 2 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunkčiu, negalėjo būti taikomas vežimui panaudojimo tikslais, nes šiam procesui buvo taikomas 2002 m. spalio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1774/2002, nustatantis sveikatos taisykles gyvūninės kilmės šalutiniams produktams, neskirtiems vartoti žmonėms.